

روحانیون تاثیرگذار شیعه

۳۰ بهمن ۱۳۹۴ ساعت ۲۳:۰۵

یکی از عواملی که باعث شد روند شکل گیری جمعیت فدائیان اسلام سرعت و شتاب بیشتری پیدا کند، تفکرات و اقدامات ضد دینی احمد کسروی بود. احمد کسروی که در تمام دوران سلطنت رضاشاه بر فعالیتهای ضد مذهبی اش ادامه داده بود، پس از شهریور ۱۳۲۰ نیز این روند را تداوم بخشید.

جوان و تاریخ- ادب و هنر

با به قدرت رسیدن رضاخان در اوایل سالهای ۱۳۰۰ شمسی و بعد از اینکه رضاخان پایه های حکومت خود را مستحکم نمود، رفته رفته چهره واقعی خود را نشان داد و با اعمال سیاستهای ضد دینی خود سعی نمود، علما و روحانیون شیعی را از صحنه تحولات سیاسی و اجتماعی ایران حذف نماید. در دوران رضاشاه اعمال فشار و هجمه حکومت و طرفداران آن به اسلام و تشیع همه جانبه و سراسر تخریبگرانه بود. بر همین اساس هم بود که پس از سقوط دیکتاتور و آغاز سلطنت محمدرضاشاه جریانات اسلامگرا گسترش چشمگیری داشته مردم دربند کشور مفری دوباره برای ظهور و بروز باورهای دینی و گسترش شعائر اسلامی و دینی پیدا کردند. با این احوال هنوز خطرات فکری - فرهنگی و تبلیغاتی ضد دینی کاملاً از میان نرفته بود و در همان حال بسیاری از رجال، دولتمردان، و کارگزاران حکومت چنانکه باید در راه حفظ و تحکیم منافع ملی کشور حمیت نشان نداده با گرایش و حمایت پیدا و پنهان از سیاست کشورهای بیگانه به حقوق اساسی ملت ایران توجهی نشان نمی دادند. در چنین فضایی بود که زمینه های شکل گیری و فعالیت جمعیت فدائیان اسلام فراهم شد، تا از یک سو در برابر جریانات فکری - سیاسی ضد اسلامی و دین زدایی بایستد و از سوی دیگر در برابر جریانات و تشکلهای سیاسی - مدیریتی وابسته به بیگانگان به مبارزه برخیزد و از منافع کشور دفاع کند. ۱

یکی از عواملی که باعث شد روند شکل گیری جمعیت فدائیان اسلام سرعت و شتاب بیشتری پیدا کند، تفکرات و اقدامات ضد دینی احمد کسروی بود. احمد کسروی که در تمام دوران سلطنت رضاشاه بر فعالیتهای ضد مذهبی اش ادامه داده بود، پس از شهریور ۱۳۲۰ نیز این روند را تداوم بخشید. او در برخی آثارش مانند شیعی گری و ورجاوند بنیاد و غیره حملات توهین آمیز شدیدی را متوجه دین اسلام و به ویژه مذهب تشیع کرده و درباره برخی از ائمه اطهار سخنان ناروا و اهانت آمیزی ذکر کرده بود و

در همان حال با حمایت گروهی از پیروانش از برخورد فیزیکی نیز با مخالفان خود اجتناب نمی‌کرد. تا جایی که طی سالهای ۱۳۲۰-۱۳۲۴ ش اعتراضات فراوانی از سوی علما و روحانیون و مردم مسلمان کشور از اقشار مختلف به دنبال آورد. هم زمان با شدت گرفتن تبلیغات ضد دینی و ضد شیعی احمد کسروی، در سال ۱۳۲۴ جمعیت فدائیان اسلام به رهبری نواب صفوی اعلام موجودیت کرد. ۲ و هنگامی که کسروی حاضر نشد از اقدامات ضد دینی خود عدول کند نهایتاً در ۲۰ اسفند ۱۳۲۴ همراه با منشی خود حدادپور توسط سید حسین امامی و سید علی محمد امامی از اعضای فدائیان اسلام به قتل رسید. و این اقدام از سوی بسیاری از علما و مردم مسلمان کشور مورد حمایت قرار گرفت.

یکی دیگر از اقدامات و سیاستهای موثر جمعیت فدائیان اسلام، دفاع و حمایت این گروه از حقوق ملت مظلوم فلسطین و مبارزه با اسراییل می باشد. در همان زمان وقتی رژیم پهلوی در صدد برآمد جنازه مومیایی شده رضاشاه را در نجف اشرف به خاک سپارد بار دیگر نواب صفوی ضمن مخالفت با این اقدام، علمای اسلام را به جلوگیری از این طرح فراخواند و بدین ترتیب طرح رژیم برای دفن جسد رضاشاه در نجف با شکست روبه‌رو شد. ۳

از دیگر مبارزات این گروه اسلام گرا، در این مقطع مخالفت برگزاری انتخابات فرمایشی و دستوری و به ویژه با وقوع تقلبات گسترده در انتخابات مجلس شورای ملی دوره شانزدهم بود. در انتخابات مجلس شانزدهم به ویژه عبدالحسین هژیر وزیر دربار وقت تقلبات گسترده‌ای به نفع داوطلبان طرفدار دربار انجام داد. هژیر در همان حال مهره شناخته شده دولت بریتانیا در ایران به شمار می‌رفت و با سفارت بریتانیا در تهران نیز روابط پیدا و پنهانی داشت. ۴ پیش از آن، انتخاب هژیر به پست نخست‌وزیری از سوی شاه و رأی اعتماد مجلس مورد تأیید دربار به او در ۲۳ خرداد ۱۳۲۷ سخت با مخالفت جمعیت فدائیان اسلام روبه‌رو شده بود و در هماهنگی با آیت‌الله کاشانی، نواب صفوی تظاهرات گسترده‌ای بر ضد هژیر بر پا ساخت که طی آن دهها تن مجروح شدند. ۵ و به دنبال آن نواب صفوی و دهها تن دیگر از مخالفان دولت هژیر دستگیر و زندانی شدند، ولی تحت فشار افکار عمومی نواب آزاد شد.

۶

به گواه تاریخ، جمعیت فدائیان اسلام مقارن با تحولات و مبارزات مردم ایران در جهت ملی کردن صنعت نفت نیز کمک زیادی به دولت مصدق نمود که نمونه عینی آن ترور سپهبد حاجعلی رزم‌آرا نخست‌وزیر وقت بود. رزم‌آرا از آغاز نخست‌وزیری در ۵ تیر ۱۳۲۹ تلاشهای پیدا و پنهان بسیاری را برای جلوگیری از ملی شدن صنعت نفت آغاز کرده و در راه تلاشهای پیگیر نمایندگان مجلس و مردم کشور از اقشار مختلف برای ملی کردن صنعت نفت مانع تراشیهایی بسیار می‌کرد. تا جایی که به نظر می‌رسید

در شرایط پشتیبانی انگلستان و دربار و نیز آمریکاییان از رزم‌آرا موضوع ملی کردن صنعت نفت با مشکلی جدی روبه‌رو شده باشد. در چنین وضعیتی بود که با موافقت ضمنی آیت‌الله کاشانی و گروه‌های سیاسی طرفدار جبهه ملی فدائیان اسلام طرح ترور رزم‌آرا را مورد توجه قرار داده و در ۱۶ اسفند ۱۳۲۹ خلیل طهماسبی او را در مسجد سپهسالار به قتل رسانید. ۷

با آغاز نخست وزیری دکتر مصدق و وابستگی برخی از اعضای کابینه دولت مصدق به بیگانگان اختلافات بین جمعیت فدائیان اسلام و دولت مصدق روبه فزونی پیدا نمود و حتی منجر به ترور نافرجام دکتر حسین فاطمی توسط محمدمهدی عبدخدایی در بهمن ۱۳۳۰ بود که عمدتاً به خاطر سختگیریهای دولت در حق زندانیان فدائیان اسلام صورت عملی به خود گرفت. ۸

بعد از کودتای ۲۸ مرداد که ایران به حیاط خلوت امریکا و انگلیس تبدیل شده بود، روند رو به گسترش نفوذ انگلیس و امریکا پس از کودتا در ایران و عقد قرارداد نفتی کنسرسیوم از دیگر دلایل موضعگیری اخیر فدائیان اسلام بود. بدین ترتیب مظفر ذوالقدر مأمور ترور حسین علاء نخست‌وزیر وقت شد که در آستانه عزیمت به عراق و شرکت در کنفرانس پیمان نظامی سنتو بود. اما حسین علاء از سوء قصد جان سالم به در برد و به دنبال آن نواب صفوی و بسیاری از اعضای برجسته فدائیان اسلام در ۱ آذر ۱۳۳۴ دستگیر و به سرعت محاکمه شدند. سید عبدالحسین واحدی نیز طی یک درگیری لفظی با تیمور بختیار رئیس فرمانداری نظامی تهران در دفتر کار او در ۷ آذر ۱۳۳۴ به قتل رسید. سید مصطفی نواب صفوی نیز به همراه سه تن از هم‌زمانش: سید محمد واحدی، خلیل طهماسبی و مظفر ذوالقدر در ۲۷ دی ۱۳۳۴ اعدام شدند. ۹

پس از آن فدائیان اسلام به رغم اینکه انسجام درونی و تشکیلاتی خود را تا حدودی از دست داده بود اعضای آن در شهرهای مختلف به مبارزات خود با رژیم پهلوی ادامه دادند و به ویژه پس از آغاز نهضت روحانیون و علما بر ضد حکومت در اوایل دهه ۱۳۴۰ ارتباط آنان با دیگر گروه‌های اسلامی نظیر هیئتهای مؤتلفه اسلامی افزایش یافت و این روند در تمام مبارزات سالهای دهه ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰ تداوم یافت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی هم بار دیگر شاخه‌هایی از جمعیت فدائیان اسلام فعالیت خود را تجدید کردند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۱۷۶۱/روحانیون-رئیس-جمهور-ایران-تأثیرگذار-بر-شیعه>